

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilut:

Lakiesityksen myötä ollaan purkamassa hyvin käynnistyneitä kuntakokeiluja, kokeiluissa rakennettuja uusia asiakaspalvelumalleja sekä alueellisia työllisyydenhoidon palvelumalleja. Keski-Suomen Yrittäjät korostaa, että kuntakokeiluissa käynnistynyt työ paikallisten lähipalvelujen tuottamiseksi ja osaamisen kehittämisen integroimiseksi tiiviimmäksi osaksi työvoimapalveluja tulisi huomioida paremmin, myös pk-yritysten näkökulmasta.

Keski-Suomessa toimii kaksi kuntakokeilua: Jyväskylän, Laukaan, Muuramen ja Äänekosken muodostama kokeilu (työvoiman määrä 91 000, 73 % maakunnan työvoimasta) sekä Jämsän, Keuruun ja Saarijärven kokeilualue (16 000, 13 %). Kokeilujen ulkopuolelle jää kokeilukuntia pienemmät, 15 kuntaa. Kokeilukunnat ja kokeiluihin kuulumattomat kunnat ovat erilaisessa asemassa TE-palvelujen uudistukseen lähdeittäessä. Pidämme tärkeänä, että kuntakokeilujen opit kyetään hyödyntämään koko alueella työllisyysaluejaosta riippumatta. Hyviä käytäntöjä on välttämätöntä siirtää kaikille työllisyysalueille.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia.

Keski-Suomen Yrittäjät pitää uudistukselle asetettuja tavoitteita kannatettavina. Toimivat työmarkkinat ja osaavan työvoiman saatavuus ovat avainasioita koko maakunnan kehitykselle ja kilpailukyvyllä sekä väestön hyvinvoinnille. Paikallisten yritysten osallisuus toimissa on varmistettava. Näemme myös, että yksityiset palveluntarjoajat tulee huomioida tasavertaisena osana ekosysteemiä.

Mahdollisuus vaikuttaa työllisyyskehitykseen ja työvoiman saatavuuteen ovat olennainen osa kunnan elinvoimatehtävää, hyvinvointitehtävää ja osaamisen kehittämistä. Tavoitteiden saavuttamiseksi on lakiesityksessä kiinnitettävä vahvempi huomio siihen, miten koko kuntaekosysteemin mahdollisuudet saadaan aidosti hyödynnettyä ja työkalut vaikuttavasti käyttöön. On riskinä, että lakiesityksen mukainen mutkikas sääntely ja suuret työllisyysalueet rajoittavat kuntaekosysteemin hyödyntämistä, jolloin kuntien ja valtion palvelujen, resurssien ja osaamisen yhdistämisestä saatavat hyödyt jäävät puolitiehen. Hallinnon ja ohjausjärjestelmän rakentaminen ei saa myöskään peittää alleen asiakasta – työnhakijoita ja työnantajia.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. On varmistettava, että kuntien ja valtion välillä vastuunajako on selkeä ja, että valtion taholta tuleva byrokratia ei jarruta kuntien, eli asiakkaita lähellä olevien viranomaisten asiakaspalvelua.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Työllisyysalueiden muodostamisen kriteereinä ovat vähintään 20 000 henkilön työvoimapohja, maantieteellisesti yhtenäinen alue sekä työmarkkinoiden kannalta toiminnallisesti yhtenäinen kokonaisuus. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen olisi lakiesityksen mukaan muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa.

Keski-Suomen Yrittäjät näkee, että työllisyysalueiden tulee myös olla asiakkailleen mielekkäitä ja hahmotettavia kokonaisuuksia, jotta palvelut osataan ottaa käyttöön. Pidämme tärkeänä, että tuleva työvoimapalvelujen malli tukee työvoiman saatavuutta myös liikkuvuuden näkökulmasta. Mallin tulee taata työvoiman sujuva liikkuvuus ja kannustaa siihen.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

Palvelujen yhdenvertainen saavutettavuus ja vaikutukset työllisyyteen:

Keski-Suomessa työttömyysaste on korkea ja työttömien joukossa on paljon pitkäaikaistyöttömiä ja vaikeasti työllistyviä. Keski-Suomen Yrittäjät katsoo, että lähipalvelun mahdollistumisella, paikallistuntemuksella ja tiheällä palvelupisteverkolla voisi olla myönteisiä vaikutuksia erityisesti heikoimmassa työmarkkina-asemassa oleville ja niille, joilla ei ole mahdollisuutta hyödyntää laajasti digipalveluita. Yritysten kannalta olennaista on löytää sopivaa työvoimaa, jolloin sekä paikallistuntemusta että laajempaa, rajat ylittävää toimintamallia tarvitaan työllisyyspalveluilta.

Lakiesityksen mukaan työvoimaviranomaisten tulisi järjestää toimintaedellytykset nuorten matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteispalvelulle (Ohjaamot tai vastaavat yhteispalvelupisteet). Nuorten matalan kynnyksen toimintamallilla arvioidaan olevan myönteinen vaikutus nuorten työllistymiseen. Pidämme nuorten työttömyyteen ajautumisen estämistä ensiarvoisen tärkeänä, mikä tulee huomioida uuden toimintamallin luomisessa riittävällä painokkuudella. Myös yrittäjyys vaihtoehtona ja sitä tukevat palvelut tulee yhdistää nuorten palveluihin.

Aluekehitysvaikutukset:

Lakiesityksessä korostetaan saman järjestäjän vastuulla olevien työvoimapalvelujen, kunnan koulutuspalvelujen ja elinkeinopalvelujen yhteensovittamisen mahdollistuvan siten, että ne edistäisivät tehokkaasti alueen työllisyyttä. Keski-Suomen Yrittäjät näkee, että palvelutuotannossa järjestäjän ja tuottajan roolit on erotettava selkeästi ja mahdollistettava sekä yksityinen että julkinen ja kolmannen sektorin palvelutuotanto tasavertaisena.

Yksityisten työvoima- ja yrityspalveluiden roolin selvittäminen on tarpeen, kun alueiden palvelustrategiaa selvitetään. Alueilla on tarjolla yritysten tuottamia palveluja. Kuinka saadaan yksityisen sektorin laajempi yhteistyö toimimaan paremmin jatkossa, esimerkiksi omistajanvaihdoshankkeet, hankinnat, alustatalous ja yritysten kansainvälistymishankkeet?

Tietoyhteiskuntavaikutukset:

Työvoimapalvelujen järjestämiseen liittyvän tiedon saatavuus ja hyödyntäminen muuttuisi uudistuksen myötä kuntatasolla merkittävästi. Keski-Suomen Yrittäjät pitää tiedon liikkumista ja oikea-aikaista saatavuutta olennaisena uudistuksen onnistumiselle. Tietosuoja- ja tietojärjestelmäasioihin tulee löytää tavoitteita tukevat ja mahdollistavat ratkaisut.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

Lausuttavana olevassa lakiesityksessä todetaan, että palveluita järjestettäessä tulisi pyrkiä vastaamaan sekä nykyisiin että tuleviin palvelutarpeisiin. Keski-Suomen Yrittäjät pitää hyvänä, että työvoima- ja osaamistarpeita koskevan ennakoitiedon merkitys palveluiden järjestämisessä on tunnistettu.

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet
- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät
- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli

- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;
Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

-
Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

-
Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;
Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;
Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-
Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;
Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;
Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;
Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;
Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-
Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-
Laki tuloverolain muuttamisesta;
Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-
Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-
Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-
Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

-

Jyräkoski Sanna-Mari
Keski-Suomen Yrittäjät